

Наименование на практиката:

Система на NTA за управление и контрол на жалбите

Държава:

Гърция

Категория на практиката:

- Прегледи и анализи

За контакти:

- Наименование на институцията/органа: Национален орган за прозрачност (NTA) — Aggelos Binis (Управител)
- Уебсайт: <https://aead.gr/>
- Електронна поща: grammateia@aead.gr

Неутрализиран(и) риск(ове) от измами

- Други

Контекст и цел(и)

През 2019 г. с гръцки Закон 4622/2019 чрез обединяване на пет одитни органа и един координационен орган беше създаден **Национален орган за прозрачност (NTA)** като независим орган, който да изпълнява функциите на **АФКОС**; сега в него работят 503 служители, от които 320 са одитори. NTA представлява значителна административна реформа в областта на борбата с корупцията в Гърция.

С обединяването на одитните органи беше решен проблемът с разпокъсаността и припокриването на компетенциите по време на одитите и беше засилена ролята на АФКОС, тъй като органът вече има оперативни/одиторски компетентности, изпълнявани в съответствие с международните стандарти за одит. NTA е активен и в областта на предотвратяването на корупцията и повишаването на обществената осведоменост за нея, за което използва съвременни методически инструменти.

Anti-fraud cycle steps	Area covered	Single / Package	Type of Measure	New / Amendment	Scope	Reason for measure / expected results	Horizontal / sectoral
Prevention	Public procurement, corruption, conflict of interest, AFCOS, Whistleblower, Shared management and control of EU funds, antifraud or anticorruption strategy	Package	Legislative	N	Competences, powers, definition of a specific topic	ending overlapping competences, standardising auditing standards, streamlining the human resources; cost-efficiency	S
Detection			Operational	N/A	IT tools ('IT data feeding', 'Other IT'), web reporting/hotline, risk indicators, increased number of checks, structured cooperation with law enforcement and judicial authorities	Enhanced cooperation, coordination and information flow; targeting of checks and investigations	
Investigation and prosecution							

АФКОС участва като член без право на глас в **комитетите за мониторинг** на регионалните и секторните оперативни програми. По предложение на ГД „Регионална и селищна политика“ АФКОС започна да присъства много динамично на тези заседания за мониторинг.

По време на заседанията АФКОС представя постиженията в своята работа и статистически данни относно програмите, като същевременно подчертава необходимостта гражданите да участват по-активно в процеса на подаване на жалби. Освен това представителите и управляващите органи (УО) обсъждат подробно уведомленията за всички действия, които все още трябва да се извършат от тяхна страна.

Описание на практиката

ГД „Регионална и селищна политика“ предложи също така да бъде разработена система за извличане на статистически данни относно жалбите. Системата беше разработена от АФКОС въз основа на управлението на жалби и чрез два канала:

1. Чрез официалния уебсайт на ESPA (Националната стратегическа референтна рамка) (www.espa.gr), както и чрез всички официални уебсайтове на оперативните програми (секторни и регионални): има опция, която гласи „Жалби във връзка със съфинансирани

проекти“. Когато някой избере тази връзка, независимо от кой уебсайт е влязъл, тя води до електронен формуляр за подаване на жалба, който се изпраща до АФКОС.

2. Ако жалбите са изпратени до УО или Одитирация орган (ОО) (EDEL – Комитет за финансов контрол) по пощата, те се препращат и до АФКОС.

След като жалбите бъдат анализирани, **редица елементи се записват и архивират в досие:**

- номер на протокол за подаване на жалба/уникален идентификационен номер на жалба, година на получаване,
- маркирани – анонимни, име на жалбоподателя (ако е посочено фамилно име),
- служба, от която е препратена жалбата (директно или чрез друга служба),
- жалбоподател, бизнес план, каса, програмен период, заглавие на акта, подпроект, жалба (само една категория), първоначална оценка,
- агенция за предаване на жалби, номер на протокол за предаване на жалба, етап на жалбата (оценка, наблюдение, приключване), компетентен орган за контрол на жалбата (конкретен УО),
- окончателна оценка (след констатация от компетентния одитен орган), корективни мерки (уволнение, изготвяне), суми, които в крайна сметка са недопустими (след приключване на одита), наблюдения – коментари.

Събират се статистически данни от различни области: брой получени жалби за една година, за програмен период, за фонд, за оперативна програма, по категория жалба, процент на жалбите, които са приключени/в процес на разглеждане и/или в процес на оценка и т.н.

Статистическите данни се представят пред **комитетите за мониторинг** в три по-широки категории:

1. обща информация за НТА и развития в областта на измамата при съфинансирани проекти (напр. създаване на Европейската прокуратура, въвеждане на директиви),
2. общи статистически данни за жалбите в Гърция,
3. специални статистически данни за жалбите, свързани с обсъжданата оперативна програма (ОП).

Уникални характеристики

Последният вид статистически данни има много предимства. АФКОС може да информира **заинтересованите страни** за това колко жалби е изпратил за разглеждане, за колко от тях е получил констатации и още колко жалби са в процес на разглеждане (и следователно също е длъжен да провери). Полезни **заключения** се правят и относно обичайните твърдения в Оперативната програма: например колко случая са препратени на прокурорите (по подозрение за измама). Практиката **подчертава необходимостта от обществена осведоменост** относно корупцията и измамите и набляга на способността на гражданите да подават жалби, ако открият нещо подозрително.

Чрез практиката се създава **редовна платформа за диалог** между УО и АФКОС. Създава се среда за по-тясно сътрудничество и увереност, че АФКОС работи рамо до рамо с УО. Ролята на АФКОС е да помага на УО, а не да ги разследва.

Последици и резултати

С тази практика беше създадена **конкретна базова линия за сравнение на тенденциите в жалбите** през годините и следователно може ясно да се обрисова намаляването на случаите на измами и корупция по програми, финансирани от ЕС. Като се вземе предвид докладът на НТА за 2019 г. относно оперативната програма „Развитие на човешките ресурси, образование и учене през целия живот 2014–2020“, може да се види, че броят на жалбите постепенно се увеличава с течение на времето, което показва, че гражданите и длъжностните лица проявяват доверие в създадения от АФКОС процес за подаване на жалби от обществеността. В същото време не се отчита значително увеличение в броя на потвърдените случаи на измами, заведени чрез системата за подаване на жалби.

С други думи, увеличаването на броя на жалбите от граждани до AFCOS не е увеличило броя на потвърдените случаи на измами, а по-скоро те са отбелязали спад.

И накрая, сега е обичайна практика УО да представят пред АФКОС всякакви **неразрешени въпроси и неуредени случаи**. Това е довело до важни резултати в много случаи, тъй като УО са препратили до АФКОС констатации и данни, които преди това са пропуснали.

Практиката на НТА получи признание от ЕК и от няколко местни социални и браншови организации (например Общогръцката асоциация за хората с увреждания). Освен това практиката е довела до много положителни въздействия както в практически аспект, например при мониторинга на висящи жалби, така и при повишаване на обществената осведоменост по въпроса за корупцията и измамите в Гърция.

Ключови фактори за успех

Прецизната координация и комуникация между съответните институции, които се занимават с измами и корупция в страната, е от ключово значение, за да се счита практиката за успешна. В случая с гръцкия НТА обединяването на такива органи и одитни органи под един и същ покрив помогна за елиминиране на проблемите в комуникацията и на закъсненията, причинени от евентуално припокриващи се компетентности на тези институции.

Освен това създаването на **вътрешна система**, посредством която жалбите се разпределят правилно между съответните органи и се гарантира, че достигат до АФКОС, се оказва безценна част от процеса. И накрая, **прецизният анализ и архивирането** на събраните данни са наложителни.

Срещнати предизвикателства и извлечени поуки

Най-голямото предизвикателство при тази практика беше в началото на проекта, когато АФКОС беше включена в комитетите за мониторинг. През 2015 г. УО получиха първите искания да посочат представител на АФКОС за участие в своите комитети. В началото някои УО изобщо не определиха такъв представител, тъй като беше необходимо да изменят своите разпоредби, така че да позволят това, докато други определиха представител, но му предоставиха право на глас (въпреки че в искането ясно беше посочено, че представителите нямат такива права).

Едва след известно време повечето УО най-накрая назначиха правилно представител, с изключение на УО по териториалните програми за ЕТС (Европейското териториално сътрудничество), в които засега АФКОС не участва.

Освен това дейността и участието на АФКОС в заседанията на комитетите за мониторинг първоначално бяха отхвърлени от висшето ръководство в Министерството на правосъдието (от което АФКОС беше част, преди да стане независим орган със създаването на НТА). По искане на Европейската комисия АФКОС обаче се включи активно в заседанията и сега се радва на по-голяма гъвкавост в обхвата на своите отговорности.

Потенциал за прехвърлимост

Активната роля на АФКОС в комитетите за мониторинг, както и специфичен и ясен инструмент за извличане на полезни статистически данни за жалби, се приветстват в други държави — членки на ЕС.